

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF TE LEDE, DE GUCHTSTRAAT – HOENDERBOGTWEG – REYMEERSSTRAAT

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 251

Rapport opgemaakt door: Anouk Van der Kelen en Lies Dierckx

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Januari 2017

Dossiernr. 19656.R.01

Aartselaar

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Gemotiveerd advies	4
2.1	Lijntracé	4
3	Programma van maatregelen	5
3.1	Toepassingsgebied	5
3.2	Afweging trajecten verder vooronderzoek zonder en met ingreep in de bodem	6

DEEL 3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de geplande aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel in de de Reymeersstraat, de Guchtstraat en de Hoenderbogtweg te Lede. Hierbij zal Aquafin NV een gescheiden afvoerstelsel aanleggen met nieuwe leiding voor de afvoer van het huishoudelijk afvalwater [DWA] en constructie of herstellingen van leidingen/grachten voor de afvoer van hemelwater [DWA]. Na de werken wordt de wegenis hersteld of plaatselijk heringericht en heraangelegd.

Tijdens de werken zal er ook een terrein voor grondverbetering in gebruik worden genomen. Echter de exacte locatie voor dit terrein is nog niet gekend en zal worden ingepland in functie van de uit te voeren werken en in overleg met de gemeente. Om de gebruiksimpact van het toekomstige terrein voor grondverbetering op het bestaande bodemarchief te beperken zullen er dan ook preventieve beschermingsmaatregelen worden genomen. Deze houden in: het voorzien en plaatsen van rijplaten en de bodem wordt bedekt met geotextiel voor de stockage van grond. Dit om verstoring van de bodem op deze terreinen te voorkomen.

De beoogde opbraak van het wegdek en graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking heeft de 3000m² overschrijdt en de ingreep in de bodem (ca. 9156m²) de 1000m² overschrijdt moet er in het kader van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Gezien het tracé over een openbare weg loopt, is onderzoek met ingreep in de bodem voorlopig niet mogelijk. Hierbij wordt bijgevolg een archeologienota opgemaakt op basis van bureauonderzoek.

Het onderzoeksgebied bevindt zich in een zone met in het verleden een lage densiteit aan bewoning.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het doel van het bureauonderzoek is inzicht te verkrijgen over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische erfgoedwaarden in het onderzoeksgebied en een eventuele datering, bewaringsgraad, aard en verspreiding ervan. Op basis van een confrontatie van de resultaten van het bureauonderzoek met de door de initiatiefnemer geplande bodemingrepen werd volgend advies opgesteld. Het advies bepaalt welke specifieke maatregelen moeten worden getroffen. Hierbij wordt rekening gehouden met de volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek, de aanwezigheid en waardering van eventueel aanwezige archeologische sites en het potentieel tot kennisvermeerdering.

2.1 LIJNTRACÉ

Het uitgevoerde bureauonderzoek is naar onze mening volledig als archeologisch vooronderzoek bij aanvraag voor de aanleg en/of vernieuwing van de rioleringen in Reymeerstraat, Guchtstraat en Hoenderbogthoek te Lede. Op basis van een analyse van de landschappelijke, historische, cartografische en beschikbare archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat er voor het tracé een archeologisch potentieel is maar dat de impact van de geplande werkzaamheden op het archeologisch bodemarchief minimaal is.

Dit baseren we op:

- De recentere riolerings- en wegenwerken en het aanleggen van nutsleidingen hebben een nefaste invloed gehad op de bewaring van het bodemarchief.
- Over het hele studiegebied werd een wegkoffer aangelegd tot minstens 60cm onder het huidige loopvlak. Een dergelijke diepte verstoort reeds (lokaal) de bovenkant van de C- en B-horizont waarin potentiële archeologische sporen zich bevinden.
- Het bestaande gabarit heeft reeds een deel van het bodemarchief verstoord tot op een diepte van gemiddeld 1,5m. Hoewel de geplande werken dieper gaan dan de bestaande lijninfrastructuur (tot 2-3m), waardoor een verstoring van eventueel bewaarde bodemresten zal plaatsvinden, is de kans op het aantreffen van archeologisch erfgoed klein. Een dergelijke diepe bestaande verstoring heeft het bodemarchief reeds vernietigd waardoor de B-horizont en C-horizont (deels) er weggegraven zijn. De geplande rioleringswerken volgens grotendeels de reeds aanwezige leidingen, waardoor reeds geroerde bodem zal aangetast worden.
- De aanleg van nutsleidingen, daar waar aanwezig, heeft de bovenste 1m van de bodem verstoord. De kans dat ter hoogte van deze nutsleidingen nog archeologische sporen te vinden zijn, is nihil.
- Tenslotte is het de vraag in welke mate de geplande werksleuven van minimaal 1,20m tot maximaal 2,50m breed zullen zorgen voor kennisvermeerdering, rekening houdend met het feit dat de bovengrond rechtstreeks onder de wegverhardingen, die over de volledige breedte van de wegen zullen worden opgebroken, reeds is verstoord.

Bovengenoemde argumenten en een kosten-baten afweging pleiten daarom voor het afzien van verder onderzoek ter hoogte van het lijntracé.

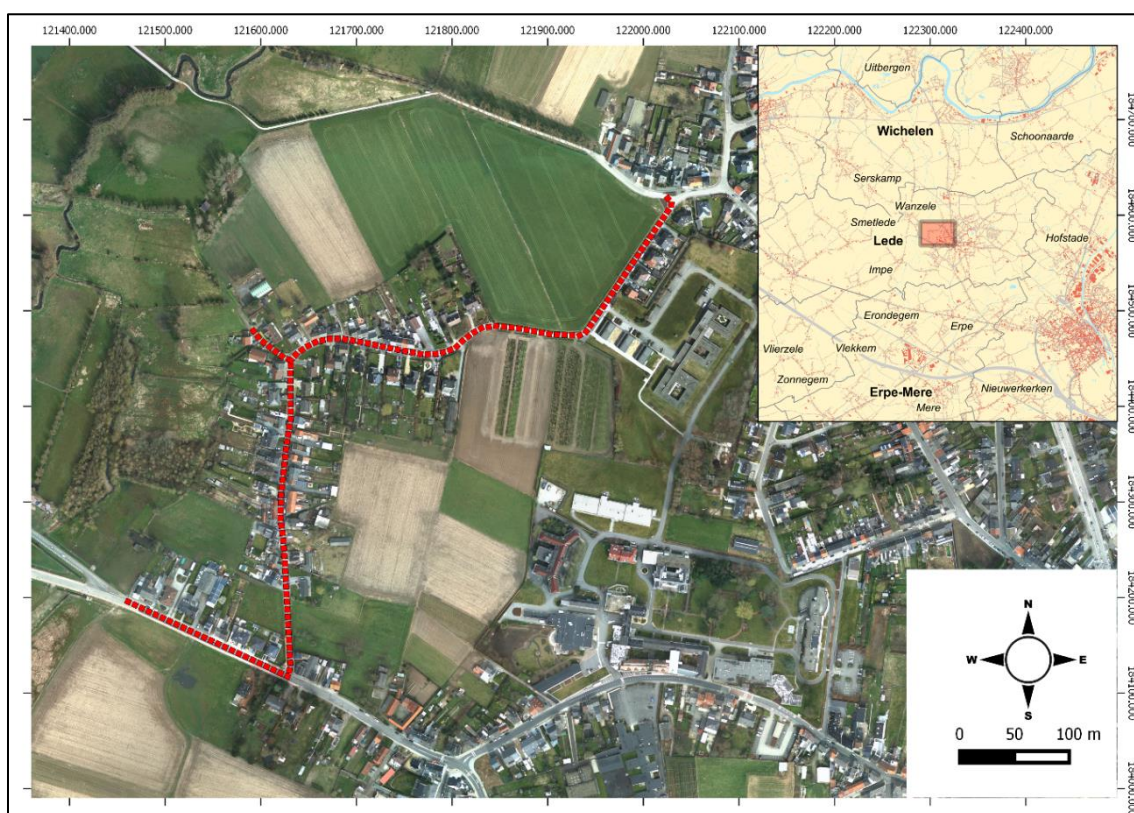
Een afweging van de mogelijkheden en te verwachten resultaten van aanvullend vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (archiefonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering) doet besluiten dat deze technieken niet geschikt zijn voor deze situatie. Ze leiden op zichzelf voor dit dossier immers niet tot een voldoende gefundeerde uitspraak over eventueel aanwezig archeologisch erfgoed en de

waarde ervan. Door het toepassen van andere supplementaire onderzoeksmethoden zoals hieronder vermeld, verwachten wij geen afdoende wetenschappelijk verantwoorde kennisvermeerdering aangaande de potentiële aanwezige (archeologische) erfgoedwaarden:

- Archiefonderzoek wordt verwacht geen aanvullende informatie te bieden aangezien het gaat om openbare wegen, weinig veranderd sinds de 17de eeuw.
- Het interpreteren van de data resulterend uit geofysisch onderzoek zou te onduidelijk zijn om tot een eenduidige conclusie te komen.
- Veldkartering heeft geen nut gezien het om openbare wegen gaat.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

3.1 TOEPASSINGSGEBIED

Figuur 1: Orthofoto (grootschalige winteropnames, kleur 2013-2015) met aanduiding van het tracé (rood) (bron: Geopunt 2016)

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2016E53
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	Anouk Van der Kelen
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2016/000155
Naam + adres onderzoeksgebied	
- straat + nr.:	Guchtstraat, Hoenderbogtweg, Reymeersstraat

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2016E53	
- postcode:	9340	
- fusiegemeente:	Lede	
- land:	België	
Lambert72coördinaten (EPSG:31370)	X: 121 436,35m X: 121 641, 47m X: 122 009, 97m	Y: 184 202,34m Y: 184 447, 78m Y: 184 585, 29m
Kadaster	Openbaar Domein	
- Gemeente:	Lede	
- Afdeling:	- -	
- Sectie:	- -	
- Percelen:	-	
Onderzoekstermijn	Januari 2017	
Thesaurus	Bureaustudie, Lede, Reymeerstraat, Guchtstraat, Hoenderbogthoek, lijntracé, zandleem.	

Tabel 1: Administratieve gegevens van de terreinen waarop dit programma van maatregelen van toepassing is.

3.2 AFWEGING TRAJECTEN VERDER VOORONDERZOEK ZONDER EN MET INGREEP IN DE BODEM

3.2.1 LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK IN DE VORM VAN BORINGEN

- Is het **mogelijk** om landschappelijk bodemonderzoek in de vorm van boringen uit te voeren op dit lijntracé?
→ JA: Het gaat momenteel om verharde wegen maar boringen zijn mogelijk na het verwijderen van de verhardingen. Er moet wel rekening gehouden worden met de aanwezigheid van de bestaande rioleringen en nutsleidingen onder de baan.
- Is het **nuttig** om deze methode toe te passen op dit terrein?
→ JA: Dit booronderzoek kan een zicht geven op de bewaringstoestand van de bodemopbouw, de diepte van de verstoring en bijgevolg een beter zicht geven op de mogelijkheid van aan- of afwezigheid van archeologische erfgoedwaarden.
- Is het gebruik van deze methode overdreven **schadelijk** voor het bodemarchief?
→ NEE: Boringen hebben een beperkte impact op het bodemarchief.

- Is het **noodzakelijk** om deze methode toe te passen op dit terrein, rekening gehouden met een kosten-baten afweging?

→ NEE: De recentere riolerings- en wegenwerken en het aanleggen van nutsleidingen hebben zonder twijfel een nefaste invloed gehad op de bewaring van het bodemarchief. Dit onderzoek zou extra tijd en kosten vragen maar geen definitief uitsluitsel bieden over de aanwezigheid van archeologische resten. Kosten-baten gezien heeft dit geen nut.

3.2.2 PROEFSLEUVENONDERZOEK

- Is het **mogelijk** om proefsleuvenonderzoek uit te voeren op dit terrein?

→ JA: Het gaat momenteel om verharde wegen maar het trekken van een proefsleuf ter hoogte van de toekomstige werksleuf is mogelijk na het verwijderen van de verhardingen. Er moet wel rekening gehouden worden met de aanwezigheid van de bestaande rioleringen en nutsleidingen onder de baan.

- Is het **nuttig** om deze methode toe te passen op dit terrein?

HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG IS DUBBEL

→ JA: Proefsleuven laten toe om aanwezige archeologische waarden te registreren.

→ NEE: Het aanleggen van een smalle sleuf (toekomstige verstoring max. 2,5m) biedt een zeer beperkt ruimtelijk inzicht. Zelf als er sporen zouden worden aangetroffen zouden deze geografische context missen.

- Is het gebruik van deze methode overdreven **schadelijk** voor het bodemarchief?

HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG IS DUBBEL

→ JA: Deze methode vraagt een ingreep in de bodem waardoor het bodemarchief plaatselijk verstoord tot vernietigd wordt.

→ NEE: Proefsleuvenonderzoek is de aangewezen methode voor het evalueren van de archeologische aard en waarde van een onderzoeksgebied. Deze methode beperkt immers de bodemingrepen tot een minimum terwijl grondsporen opgespoord kunnen worden.

- Is het **noodzakelijk** om deze methode toe te passen op dit terrein, rekening gehouden met een kosten-baten afweging?

→ NEE: De geplande werksleuven zijn minimaal 1,20m tot maximaal 2,50m breed, dit biedt een beperkt ruimtelijk inzicht, zelfs als er sporen worden aangetroffen zouden deze geografische context missen. Kosten-baten gezien zou het aanleggen van een proefsleuf extra tijd en kosten met zich meebrengen en weinig meerwaarde hebben voor kennisvermeerdering. Kosten-baten gezien heeft dit geen nut.

Bovengenoemde argumenten en een kosten-baten afweging pleiten daarom voor het afzien van verder onderzoek.